

Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2022-2023

Paratowyd yn unol â gofynion y

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

14 Mehefin 2023

A greener place
Man gwyrddach

Cynnwys

Adran	Tudalen
Cyflwyniad	2
1. Safonau'r Gymraeg: Cynllun Gweithredu	4
2. Hyrwyddo	14
3. Cwynion gan Aelodau'r Cyhoedd	19
4. Sgiliau Iaith Staff	21
5. Darpariaeth Hyfforddiant Cyfrwng Cymraeg	26
6. Recriwtio ar gyfer Swyddi Gwag	28

Mae'r adroddiad hwn ar gael yn Saesneg, ac mewn ieithoedd neu fformatau eraill ar gais.

This report is available in English, and in other languages and formats on request.

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad monitro blynyddol hwn ar gyfer 2020-2021 yn cwmpasu'r pedwar maes sy'n ofynnol o dan y fframwaith rheoleiddio ac yn dangos ymrwymiad parhaus y Cyngor i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i'r cyhoedd ac aelodau staff.

Manylion Gofynion i Adrodd	Rhif y Safon Perthnasol (ac is-gymal)
<p>Cwynion gan Aelodau'r Cyhoedd</p> <p>Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a dderbynioch yn ystod y flwyddyn honno a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfiad â'r safonau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw.</p>	147, 148, 149, 156, 158 (2), 162, 164 (2), 168 (a), 170 (2) (d)
<p>Sgiliau Iaith Staff</p> <p>Nifer y gweithwyr sydd â sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd y flwyddyn o dan sylw (ar sail y cofnodion a gedwir yn unol â safon 151).</p>	170 (2) (a) 151
<p>Darpariaeth Hyfforddiant Cyfrwng Gymraeg</p> <p>Nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau hyfforddiant a gynigiwyd gennych yn Gymraeg yn ystod y flwyddyn (ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 152);</p> <p>Os cafodd fersiwn Gymraeg o gwrs ei chynnig gennych yn ystod y flwyddyn, canran cyfanswm nifer y staff a fynychodd y cwrs a fynychodd y fersiwn Gymraeg (ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 152).</p>	170 (2) (b) 170 (2) (c) 152
<p>Recriwtio i Swyddi Gwag</p> <p>Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennych yn ystod y flwyddyn a gategoreiddiwyd fel swyddi sy'n gofyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol (ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd (iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol (iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol <p>(ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 154)</p>	170 (2) (ch) 154

Atodiad A

Ar 8 Hydref 2020, mabwysiadodd y Cyngor Gynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024 newydd. Mae chwech o'r saith Amcan Cydraddoldeb Strategol, fel y'u rhestrir isod, yn cynnwys goblygiadau ar y Gymraeg:

Amcan Cydraddoldeb 1	Cynllunio a Darparu Gwasanaethau – Deall a dileu'r rhwystrau y mae pobl yn eu hwynebu wrth gyrchu gwasanaethau
Amcan Cydraddoldeb 2	Addysg, Sgiliau a Chyflogaeth – Gwella cyfleoedd addysg i bawb
Amcan Cydraddoldeb 3	Cydluniant Cymunedol – Hybu a hwyluso cymunedau cynhwysol a chydlynol
Amcan Cydraddoldeb 4	Ymgysylltu Cynhwysol a Chymryd Rhan – Ymgysylltu â thrigolion i'w h i gymryd rhan a lleisio barn wrth gynllunio darpariaeth gwasanaethau
Amcan Cydraddoldeb 5	Y Gymraeg – Sicrhau y gall y cyhoedd sy'n siarad Cymraeg gael mynediad i wasanaethau sy'n cydymffurfio â'r gofynion statudol
Amcan Cydraddoldeb 6	Gweithlu Cynhwysol, Amrywiol a Chyfartal – Creu gweithlu sy'n adlewyrchu ac yn parchu amrywiaeth y cymunedau yn y fwrdeistref sirol

Mae Cabinet a Thîm Rheoli Corfforaethol y Cyngor wedi bod yn cymryd rhan weithredol mewn trafodaethau a dadleuon ynghylch Safonau'r Gymraeg ers mis Ionawr 2014. Mae nifer o adroddiadau a chyflwyniadau wedi'u cyflwyno er mwyn eu hysbysu'n llawn am welliannau parhaus wrth ddarparu gwasanaethau drwy'r Gymraeg.

1. Safonau'r Gymraeg: Cynllun Gweithredu

Ers i Safonau'r Gymraeg gael eu cyflwyno ar 30 Mawrth 2016 rydym wedi datblygu Rhaglen Waith Cydymffurfio er mwyn sicrhau bod y gwasanaethau a darparwn yn unol â'r Safonau, bod staff yn ymwybodol o'u rhwymedigaethau a bod ganddynt y sgiliau iaith ofynnol lle y bo'n bosibl.

Crynoir y Rhaglen Waith Cydymffurfio isod:

Gohebiaeth - Safonau 4, 5 a 7

Mae'r safonau hyn yn ymwneud â gohebiaeth sy'n gorfod bod yn ddwyieithog os nad ydym yn gwybod dewis iaith neu'n anfon llythyrau at nifer o bobl ynglŷn â'r un pwnc. Rhaid i ni sicrhau bod y papur pennawd hefyd yn cydymffurfio.

Camau a gymerwyd:

- TAFLEN FFEITHIAU ar gyfer staff – Gohebiaeth Gyffredinol.
- Hunan-lofnodion dwyieithog ar e-byst i'r holl staff ar e-bost ynghyd â'r datganiad canlynol:
Gallwch ohebu mewn unrhyw iaith neu fformat.Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn creu unrhyw oedi.
Correspondence may be in any language or format.Corresponding in Welsh will not lead to any delay.
- Templod papur pennawd eisoes ar gael.

Ffôn – Safonau 8, 9, 11, 14, 16, 17, 19, 20, 21 a 22

Mae'r safonau hyn yn ymwneud â sut rydym yn delio â galwadau ffôn a bod cyfarchiad dwyieithog yn cael ei roi. Rhaid i staff feddu ar y sgiliau iaith berthnasol i ddelio â galwadau yn Gymraeg, ac os nad ydynt yn gallu, eu bod yn gwybod pwy yw'r siaradwyr Cymraeg sy'n gallu delio â'r mater, a sut i drosglwyddo galwadau. Os nad oes siaradwr Cymraeg ar gael i ddarparu'r wybodaeth bwnc-benodol, gellir cysylltu'r alwad â rhywun nad yw'n siarad Cymraeg.

Rhaid i ni ddatgan, pan rydym yn cyhoeddi prif rifau ffôn, ein bod yn croesawu galwadau yn Gymraeg a rhaid i'n holl systemau ffôn awtomataidd fod yn ddwyieithog.

Camau a gymerwyd:

- TAFLEN FFEITHIAU ar gyfer staff – Cyfarchion dros y Ffôn.
- Darparu hyfforddiant i staff i sicrhau eu bod yn gallu rhoi cyfarchion sylfaenol a darparu gwasanaethau derbynfa yn ein prif leoliadau.
- Cyhoeddir croeso i alwadau ffôn Cymraeg yn **Newsline** ers rhifyn mis Mehefin 2017.
- Darparwyd staff â stondinau desg sy'n Ganllawiau Cyfeirio Cyflym.
- Mae negeseuon ffôn awtomataidd ar gyfer manau gwasanaeth wedi'u recordio'n ddwyieithog.
- Bu sawl ymgais i recriwtio staff sy'n siarad Cymraeg i'r Ganolfan Gyswilt a'r Dderbynfa. Penodwyd siaradwr Cymraeg ychwanegol y mis Mawrth 2022.

Cyfarfodydd - Safonau 24, 24A, 27, 27A, 27D, 29 a 29A

Mae'r safonau hyn yn ymwneud â sut yr ydym yn gwahodd unigolion i gyfarfodydd a phryd y mae'n rhaid i ni gynnig cyfle iddynt ddefnyddio'r Gymraeg. Os dymunant, rhaid i ni wedyn drefnu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd er mwyn hwyluso'r cyfarfod hwnnw.

Os ydych yn gwahodd mwy nag un unigolyn i gyfarfod, rhaid gofyn i bawb a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg. Fodd bynnag, os bydd o leiaf 10% yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, yna rhaid trefnu cyfieithu ar y pryd. Os yw'n llai na 10%, rhaid rhoi gwybod i'r siaradwyr Cymraeg nad yw'n ofynnol ar yr achlysur hwn i ni fodloni eu cais i siarad Cymraeg yn y cyfarfod.

Os bydd y cyfarfod â'r unigolyn o ran ei les, a'i fod yn dymuno siarad Cymraeg, yna rhaid darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd er mwyn i'r unigolyn allu siarad yn ei ddewis iaith. Rhaid cynnal cyfarfodydd lles gyda chyfieithu ar y pryd os bydd unrhyw un sy'n mynychu wedi gofyn iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.

Camau a gymerwyd:

- TAFLEN FFEITHIAU ar gyfer staff – Cyfarfodydd ag Unigolion.
- Wrth wahodd unigolion i gyfarfod, mae'n ofynnol i wasanaethau gynnwys brawddeg safonol yn gofyn am eu dewis iaith ac os ydynt yn dymuno defnyddio neu gynnal y cyfarfod drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Yn defnyddio MS Teams ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus sydd bellach yn â nodweddion cyfieithu ar y pryd.

Cyfarfodydd a Digwyddiadau Cyhoeddus – Safonau 30, 31, 32, 33, 34, 35 a 36

Rhaid i unrhyw hysbyseb neu hysbysiad sy'n rhoi cyhoeddusrwydd i gyfarfod cyhoeddus/digwyddiad/gweithgaredd ddatgan y gellir defnyddio'r Gymraeg.

Rhaid i unrhyw wahoddiad i gyfarfod cyhoeddus/digwyddiad/gweithgaredd cael ei anfon yn Gymraeg ac yn Saesneg a rhaid i'r holl ddeunydd a arddangosir yn y cyfarfod cyhoeddus fod yn ddwyieithog, Cymraeg yn gyntaf.

Rhaid gofyn i unrhyw siaradwyr mewn cyfarfod cyhoeddus/digwyddiad/gweithgaredd a ydynt am ddefnyddio'r Gymraeg, ac os felly rhaid trefnu cyfieithu ar y pryd. Rhaid hysbysu ar lafar i bawb sy'n mynychu cyfarfod cyhoeddus/digwyddiad/gweithgaredd bod croeso iddynt ddefnyddio'r Gymraeg a bod cyfieithu ar y pryd ar gael i'r di-Gymraeg.

Camau a gymerwyd:

- TAFLEN FFEITHIAU ar gyfer staff – Cyfarfodydd Cyhoeddus.
- TAFLEN FFEITHIAU ar gyfer staff – Trefnu Digwyddiad.
- Mae Fframwaith Cyfieithu a Dehongli ar waith ers Mai 2017 ar gyfer ceisiadau cyfieithu ar y pryd. Bydd y Fframwaith yn mynd i Dendro yn ystod 2023 fel System Brynu Ddeinamig (DPS) gan ganiatáu mwy o hyblygrwydd i ychwanegu darparwyr newydd.
- Yn defnyddio MS Teams ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus sydd bellach yn â nodweddion cyfieithu ar y pryd.

Agendâu, Cofnodion a Dogfennau Cyhoeddus eraill – Safonau 41-47

Mae'r Safonau hyn yn ymwneud â chynhyrchu'r dogfennau canlynol yn Gymraeg;

- Agendâu a chofnodion ar gyfer y Cabinet.
- Agendâu a chofnodion ar gyfer y Pwyllgor Craffu Addysg Gydol Oes a'r Cyngor Llawn.

Yn ychwanegol os cynhyrchir dogfen er defnydd y cyhoedd, ac nad yw'n cael ei dal gan unrhyw safon arall, rhaid ei chynhyrchu yn Gymraeg os yw'r testun yn awgrymu y dylid ei gynhyrchu yn Gymraeg, neu os yw'r gynulleidfa a ragwelir a'u disgwyliaid yn awgrymu y dylid ei gynhyrchu yn Gymraeg e.e. adroddiadau sy'n ymwneud ag addysg cyfrwng Cymraeg.

Camau a gymerwyd:

- Mae llunio agendâu a chofnodion ar gyfer y Cabinet, Pwyllgor Craffu Addysg Gydol Oes a'r Cyngor Llawn yn Gymraeg yn arfer cyfredol.

Cyhoeddiadau Cyffredinol – Safonau 42, 43, 44, 45, 46 a 47

Mae'r Safonau hyn yn ymwneud â'r canlynol sy'n cael eu cynhyrchu yn Gymraeg os ydynt ar gyfer y cyhoedd neu er mwyn rhoi gwybodaeth i'r cyhoedd;

- trwyddedau, tystysgrifau, llyfrynnau, taflenni, pamffledi, cardiau, polisiau, strategaethau, adroddiadau blynyddol, cynlluniau corfforaethol, canllawiau, codau ymarfer neu unrhyw reolau sy'n berthnasol i'r cyhoedd.

Rhaid i unrhyw ddatganiad yr ydym yn ei roi i'r wasg fod yn ddwyieithog oni bai bod y datganiad yn cael ei gyhoeddi yn ystod "argyfwng" fel y'i diffinnir yn adran 1 o'r Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004.

Os cynhyrchir dogfen er defnydd y cyhoedd, ac nad yw'n cael ei dal gan unrhyw safon arall rhaid ei chynhyrchu yn Gymraeg os, yw'r pwnc dan sylw yn awgrymu y dylid ei chynhyrchu yn Gymraeg neu os yw'r gynulleidfa a ragwelir a'u disgwyliaid o'r gynulleidfa yn awgrymu y dylid ei gynhyrchu yn Gymraeg.

Camau a gymerwyd:

- Mae cynhyrchu trwyddedau, tystysgrifau, llyfrynnau, taflenni, pamffledi, cardiau, polisiau, strategaethau, adroddiadau blynyddol, cynlluniau corfforaethol, canllawiau, codau ymarfer neu unrhyw reolau sy'n berthnasol i'r cyhoedd, yn Gymraeg, eisoes yn arfer cyfredol.
- Mae'r Tîm Cyfathrebu yn ymwybodol o'r datganiadau cyhoeddus a gaiff eu cyhoeddi.

Dogfennau Ymgynghori - Safonau 44, 91, 92 a 93

Rhaid i'r dogfennau ymgynghori fod yn ddwyieithog a rhaid iddynt ystyried a gofyn am sylwadau arnynt;

1. pa effeithiau, boed yn gadarnhaol neu'n negyddol, y byddai'r cynnig yn ei gael ar; neu
2. sut y gellid datblygu neu ddiwygio'r cynnig fel y byddai'n cael effeithiau cadarnhaol neu fwy positif ar;
  - (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
  - (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Camau a gymerwyd:

- Mae'r broses Aseiad Effaith Integredig yn cynnwys adrannau penodol ar y Gymraeg ac Ymgynghori ac yn gofyn a gafodd ystyriaeth ei rhoi i'r Gymraeg yn ystod y broses ymgynghori.
- Mae Rhestr Wirio'r Gymraeg mewn Ymgynghori wedi'i drafftio fel bod pob swyddog sy'n cynnal ymarferion ymgynghori yn ymwybodol o'u rhwymedigaethau. Mae cyngor a chymorth ar gael gan y timau Ymgysylltu/Cydraddoldeb a'r Gymraeg.

Gwefan, Cyfryngau Cymdeithasol a Dyfeisiau Electronig - Safonau 52, 56, 58 a 60

Rhaid i bob tudalen ar wefan y Cyngor fod yn ddwyieithog, yn gwbl weithredol ac nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r tudalennau Saesneg. Rhaid i'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar y tudalennau fod yn ddwyieithog.

Rhaid i unrhyw gyfrifon cyfryngau cymdeithasol sy'n perthyn i'r Cyngor beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Camau a gymerwyd:

- Cwblhawyd archwiliad o'r wefan gyfan a'i hymarferoldeb ym mis Medi 2019.
- Hysbysu'r staff am y broses ar gyfer cyhoeddi gwybodaeth ddwyieithog ar wefan y Cyngor.
- Mae'r canllawiau ar ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol yn cynnwys adran ar Safonau'r Gymraeg a gofynnwyd i'r rhai â chyfrifon gydnabod y gofynion i gydymffurfio. Bydd y gwaith monitro yn dechrau cyn bo hir a bydd y rhai nad ydynt yn cydymffurfio yn cael eu hatgoffa o'u rhwymedigaethau.
- Mae peiriannau parcio yn cynnig dewis iaith i bobl.
- Dechreuwyd archwiliad o'r cyfrifon cyfryngau cymdeithasol corfforaethol ym mis Mawrth 2020 – gwaith yn mynd rhagddo ac atgoffir staff am gydymffurfio a Safonau'r Gymraeg.
- Peiriant coffi hunanwasanaeth yn Nhŷ Penallta yn hollol ddwyieithog.
- Yn ddiweddar, uwchraddiodd yr Adran Gynllunio'r Llwyfan 'Public Access', sy'n galluogi pobl i chwilio, olrhain a rhoi sylwadau ar Geisiadau Cynllunio. Mae'r feddalwedd yn cael ei datblygu mewn partneriaeth â LinguaSkin ac mae cyfieithiadau wedi cael eu bwydo i'r system yn barod iddo gael ei weithredu yn fuan

Arwyddion Cyhoeddus – Safon 62, 67, 70, 141, 142 a 143

Rhaid i arwyddion newydd ac adnewyddedig fod yn ddwyieithog a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg a rhaid lleoli'r Gymraeg fel mae'n debygol o gael ei darllen yn gyntaf.

Camau a gymerwyd:

- Mae arwyddion newydd ac adnewyddedig yn cydymffurfio.
- TAFLEN FFEITHIAU – Arwyddion.
- Dychwelir yr holl waith cyfieithu a dderbynnir yn y fformat cywir. Mae hyn yn arfer cyfredol.
- Cynhyrchwyd **Llawlyfr Safonau'r Gymraeg ar gyfer Arwyddion Gwaith CBSC** newydd mewn ymateb i nifer y ceisiadau am wasanaeth a gafodd eu derbyn ynghylch arwyddion gwaith nad oedd yn cydymffurfio â'r Safonau. Mae hwn wedi'i rannu â swyddogion ac isgontractwyr.

Atodiad A

- Mae arwyddion sy'n cael eu datblygu ar gyfer adeiladau'r Cyngor yn cael eu dylunio gan Dîm Dylunio Graffeg mewnol y Cyngor, sy'n cael eu briffio'n llawn ar Safonau'r Gymraeg, ac sy'n anfon profleuni i'r Tîm Cyfieithu cyn i'r arwyddion gael eu creu.

Ymwelwyr i Adeiladau – Safonau 64, 65, 65A, 67 a 68

Rhaid darparu gwasanaeth dwyieithog yn y dderbynfa yn adeiladau canlynol y Cyngor rhaid peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;

- Tŷ Penallta
- Llyfrgelloedd Bargod, Rhisga, Rhymni, Coed Duon, Caerffili ac Ystrad Mynach;
- Canolfan Croeso Caerffili;
- Maenordy Llancaiach Fawr;
- Gwasanaeth Gofrestru;
- Canolfannau Hamdden Caerffili, Heolddu, Trecelyn a Rhisga.

Rhaid arddangos arwyddion ar dderbynfeydd sy'n datgan y gellir defnyddio'r Gymraeg. Rhaid i staff sy'n siarad Cymraeg mewn derbynfeydd arddangos bathodyn yn datgan eu bod yn gallu siarad Cymraeg.

Camau a gymerwyd:

- Ers y pandemig, mae gwasanaethau derbynfa i'r cyhoedd yn cael eu gwneud ar sail apwyntiad yn unig. Gofynnir am ddewis iaith ar y cyswllt cyntaf a bydd siaradwr Cymraeg ar gael ar gyfer yr apwyntiad os mai dyna yw'r dewis iaith.
- Cwblhawyd y rhaglen hyfforddi ar gyfer staff yn y dderbynfa yn Nhŷ Penallta a'r Ganolfan Gyswllt. Mae mwy o hyfforddiant yn cael ei gyflwyno ynghyd â chymorth parhaus.
- Cymraeg Gwaith - cwrs ar-lein 10-awr wedi'i gyflwyno i staff ers mis Medi 2018.
- Mae pob lleoliad a restrwyd o dan Safon 64 wedi serbyn y poster Iaith Gwaith i'w arddangos yn y dderbynfa yn nodi bod gwasanaeth Cymraeg ar gael.
- Gwybodaeth ar gael i staff ar Borthol yr Uned Polisi Corfforaethol.
- Mae pob dysgwr a siaradwr Cymraeg wedi derbyn lanyard neu fathodyn Iaith Gwaith.

Dyfarnu Grantiau – Safonau 71, 72 a 72A

Rhaid i ffurflenni cais am grantiau fod yn ddwyieithog. Rhaid i unrhyw beth a gyhoeddir am grant ddatgan y gellir cyflwyno ceisiadau yn Gymraeg ac na fyddant yn cael eu trin yn llai ffafriol na'r Saesneg, mae hyn yn cynnwys amserlenni a bennwyd ar gyfer asesiad ac ati.

Camau a gymerwyd:

- TAFLEN FFEITHIAU ar gyfer staff – Grantiau.
- Cafodd [Polisi ar Ddyfarnu Grantiau](#) ei gymeradwyo gan y Tîm Rheoli Corfforaethol ym mis Mehefin 2022, a gafodd ei rannu gyda swyddogion sy'n gweinyddu grantiau, a'i gyhoeddi ar Borth yr Uned Polisi Corfforaethol ac ar wefan y Cyngor.

Cyrsiau Addysg - Safonau 84 ac 86

Rhaid i gyrsiau addysg gael eu cynnig yn Gymraeg oni bai bod asesiad o dan Safon 86 wedi'i gynnal.

Camau a gymerwyd:

- Gofyn i bobl a ydynt yn dymuno derbyn y cwrs yn Gymraeg ar adeg cofrestru neu holi ac yna asesu'r galw am y cwrs drwy gyfrwng y Gymraeg.

Systemau Sain Gyhoeddus - Safon 87

Rhaid i bob systemau sain gyhoeddus fod yn ddwyieithog gyda'r Gymraeg yn gyntaf.

Camau a gymerwyd:

- Mae'r negeseuon Prawf Larwm Tân a Munud o Ddistawrwydd yn ddwyieithog
- Gwacáu mewn Argyfwng – Saesneg yn unig.
- Gofynnwyd i Dwristiaeth edrych ar eu rhaglen ddigwyddiadau a'r angen i sicrhau bod pob cyhoeddiad cyhoeddus yn ddwyieithog, Cymraeg yn gyntaf.
- Digwyddiad y Caws Mawr 2020 – Roedd y cyhoeddiadau dros systemau sain yn ddwyieithog.
- Mae negeseuon cyfarch cyhoeddus awtomataidd Llyfrgelloedd yn cydymffurfio'n llawn.

Llunio Polisi - Safonau 88, 89 a 90

Rhaid i bolisiau newydd, diwygiedig neu sydd wedi'u hadolygu ystyried yr effaith y bydd y polisi'n ei chael ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ni ddylai drin y Gymraeg yn llai ffafriol.

Camau a gymerwyd:

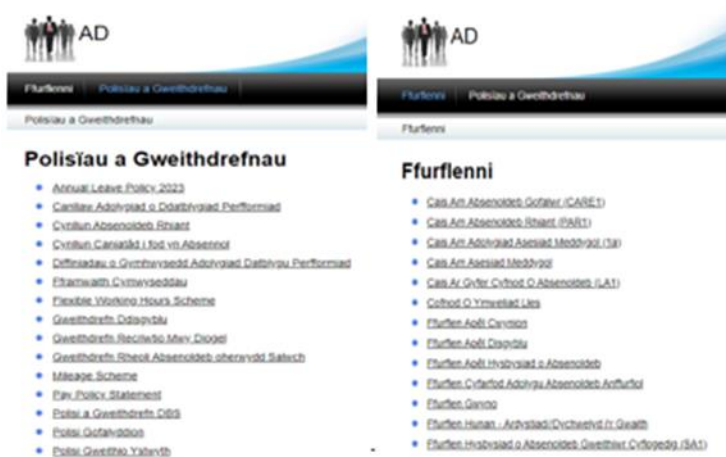
- Mae Asesiad Effaith Integredig wedi'i weithredu ers 1 Ebrill 2021 ac fe'i datblygwyd gan ddefnyddio canllawiau Comisiynydd y Gymraeg ar y Safonau Llunio Polisi. Mae'r asesiad effaith bellach yn ei gwneud yn ofynnol i swyddogion roi mwy o ystyriaeth i'r effaith ar y Gymraeg wrth ddatblygu cynigion a pholisiau.
- Mae dogfen cyngor arfer da Comisiynydd y Gymraeg wedi'i chyhoeddi ar Borth yr Uned Polisi Corfforaethol i staff ei gweld.

Prosesau AD – Safonau 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 112A, 114, 115, 116, 116A, 118, 119

Rhaid i ni sicrhau bod ein prosesau recriwtio ac AD mewnol ar gael yn Gymraeg, lle byddwn yn gofyn i ymgeiswyr a staff eu dewis iaith, ac yn cyfathrebu â nhw yn eu dewis iaith. Ar gyfer staff mae hyn yn cynnwys unrhyw brosesau disgyblu, cwynion, cwynion cyflogaeth ac argaeledd rhai Polisiau AD yn Gymraeg.

Camau a gymerwyd:

- Gweler y diweddariad recriwtio yn **Adran 6**.
- Mae nifer o ffurflenni a pholisiau AD ar gael i staff yn Gymraeg ar y Porth AD.

Tudalennau Mewnwyd / Rhyngwyd - Safonau 122 a 124

Rhaid i hafan y fewnwyd fod yn ddwyieithog, dylai weithredu'n llawn a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i dudalennau Saesneg nodi bod tudalen Gymraeg cyfatebol ar gael, gyda dolen os yw'n berthnasol.

Camau a gymerwyd:

- Nid yw mewnwyd ddwyieithog yn arfer cyfredol. Mae tudalen benodol ar yr iaith Gymraeg ar Borthol yr Uned Polisi Corfforaethol er mwyn i staff gael mynediad at wybodaeth.
- Mae mewnwyd newydd yn cael ei ddatblygu ac mae gofynion y Gymraeg yn cael eu hystyried fel rhan o'r gwaith datblygu.
- Mae rhai polisiâu AD ar gael yn Gymraeg ar y Porthol AD.

Hyfforddiant Iaith Gymraeg a Chyfathrebu â Staff – Safonau 128, 129, 130, 133, 134 a 135

Mae'n rhaid i ni ddarparu hyfforddiant Cymraeg i staff os yw'n cael ei ddarparu yn Saesneg ar; recriwtio, rheoli perfformiad, cwynion, disgyblu, cynefino, delio â'r cyhoedd, iechyd a diogelwch, ar ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfodydd, cyfweiliadau, cwynion ac yn ystod gweithdrefnau disgyblu.

Rhaid rhoi cyfleoedd i staff mewn oriau gwaith i dderbyn gwersi Cymraeg sylfaenol ac i weithwyr sy'n rheoli eraill dderbyn hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rôl fel rheolwyr.

Rhaid i ni roi gwybodaeth i weithwyr newydd am yr iaith Gymraeg a thestun neu logo i weithwyr sy'n siarad Cymraeg eu defnyddio mewn llofnodion e-bost sy'n dangos eu bod yn barod i ddefnyddio'r Gymraeg, boed yn rhugl neu fel dysgwr.

Rhaid i fersiwn Cymraeg o fanylion cyswllt mewn negeseuon e-bost a negeseuon Allan o'r Swyddfa fod yn Gymraeg hefyd.

Camau a gymerwyd:

- TAFLEN FFEITHIAU ar gyfer staff - Adnoddau Dynol
- Os bydd unrhyw geisiadau am hyfforddiant yn cael eu derbyn byddem yn gweithio gyda chynghorau cyfagos i wneud cyrsiau'n hyfyw
- Cyflwynwyd rhaglen hyfforddiant iaith Gymraeg blynyddol ers 1999, sy'n cynnig amrywiaeth o gyrsiau gwahanol i staff, sy'n cynnwys cyrsiau ar-lein, hunan-astudio, preswyl, wythnosol a chyrsiau Ymwybyddiaeth Iaith. Ymgwymerodd 55 o ddysgwyr â hyfforddiant iaith Gymraeg yn ystod 2022-2023.
- Dylid cynnwys gwybodaeth am y Gymraeg mewn pecynnau cynefino adnoddau dynol
- Mae'r Tîm Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Ymgynghori yn rhan o raglen sefydlu'r gwasanaethau cymdeithasol i ddechreuwyr newydd
- Mae TG wedi rhoi llofnod dwyieithog awtomatig i bob aelod o staff ar gyfer e-byst
- Nid yw TG wedi gallu cyn-boblogi neges e-bost dwyieithog, felly crëwyd stondinau desg i bob aelod o staff er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r gofyniad i sicrhau bod eu neges Allan o'r Swyddfa yn ddwyieithog.

Arwyddion Gweithle – Safonau 141, 142 a 143

Rhaid i arwyddion newydd ac adnewyddedig fod yn ddwyieithog a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a rhaid gosod y Gymraeg fel mae'n debygol o gael ei darllen yn gyntaf.

Camau a gymerwyd:

- Mae pob arwydd sy'n wynebu'r cyhoedd yn ddwyieithog ac os cynhyrchir rhai newydd neu adnewyddedig mae'r Gymraeg yn gyntaf
- Mae arwyddion sy'n cael eu datblygu ar gyfer adeiladau'r Cyngor yn cael eu dylunio gan Dîm Dylunio Graffeg mewnol y Cyngor, sy'n cael eu briffio'n llawn ar Safonau'r Gymraeg, ac sy'n anfon proflenni i'r Tîm Cyfieithu cyn i'r arwyddion gael eu creu.

Strategaeth y Gymraeg – Safonau 145 a 146

Mae'n rhaid i ni gynhyrchu a chyhoeddi strategaeth 5-mlynedd ar y wefan sy'n nodi sut rydym yn cynnig hyrwyddo'r Gymraeg a hwyluso'i defnydd yn ehangach yn y fwrdeistref sirol. Rhaid i'r Strategaeth gynnwys –

- (a) targed (o ran y ganran o siaradwyr yn eich ardal) ar gyfer cynyddu neu gynnal nifer y siaradwyr Cymraeg yn eich ardal erbyn diwedd y cyfnod 5 mlynedd o dan sylw, a
- (b) datganiad yn nodi sut yr ydych yn bwriadu cyrraedd y targed hwnnw; a rhaid i chi adolygu'r strategaeth a chyhoeddi fersiwn ddiwygiedig ar eich gwefan o fewn 5 mlynedd i gyhoeddi strategaeth (neu gyhoeddi strategaeth ddiwygiedig).

Camau a gymerwyd:

- Cafodd yr ail Strategaeth ei lansio yn ystod Ffiliffest 2022 gan yr Arweinydd, y Cynghorydd Sean Morgan, a'r Maer, y Cynghorydd Elizabeth Aldworth.
- Cafodd ail Strategaeth Pum Mlynedd y Gymraeg y Cyngor 2022-2027 ei weithredu o 1 Ebrill 2022. [Cliciwch yma i'w gweld.](#)
- Mae cynllun gweithredu wedi'i ddatblygu mewn cydweithrediad â rhanddeiliaid, sy'n cynnwys meysydd gwasanaeth y Cyngor a sefydliadau allweddol sy'n ymwneud â'r Gymraeg, drwy Fforwm yr Iaith Gymraeg.

Cwynion – Safonau 147, 148, 149, 156, 158 (2), 162, 164 (2), 168 (a), 170 (2)(d)

Rhaid i ni gadw cofnod o nifer y cwynion a dderbyniwyd sy'n ymwneud â chydymffurfio â'r Safonau.

Camau a gymerwyd:

- Adroddir yn flynyddol yn Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg, a gyhoeddir ar wefan y Cyngor erbyn 30 Mehefin bob blwyddyn. Gweler **Adran 4 – Cwynion gan y Cyhoedd**.
- Ychwanegwyd categorïau cydraddoldeb a'r Gymraeg i'r system gwynion fel y gallwn fonitro os oes gan unrhyw gwynion elfen cydraddoldeb neu iaith Gymraeg. Bydd hyn yn helpu gydag adroddiadau blynyddol ac i nodi unrhyw dueddiadau.

Rhoi Cyhoeddusrwydd i Gydymffurfiaeth – Safonau 161, 167 a 163

Rhaid i ni gyhoeddi dogfen ar y wefan sy'n datgan y safonau llunio polisi y mae'n rhaid i ni gydymffurfio â hwy a sut y gwnawn hynny a rhaid i hwn fod ar gael ym mhob swyddfa sydd ar agor i'r cyhoedd.

Rhaid i ni gyhoeddi dogfen ar y wefan sy'n nodi'r safonau gweithredu y mae'n rhaid inni gydymffurfio â hwy a sut y gwnawn hynny a rhaid i hwn fod ar gael ym mhob swyddfa sydd ar agor i'r cyhoedd.

Rhaid i ni gael trefniadau ar waith i oruchwylio cydymffurfiaeth â'r safonau llunio polisi, cyhoeddi'r trefniadau ar y wefan a sicrhau bod y ddogfen ar gael ym mhob swyddfa sydd ar agor i'r cyhoedd.

Camau a gymerwyd:

- Gweler [Adroddiad Hysbysiad Cydymffurfio CBSC 30.03.16](#) ar y wefan
- Mae'r Hysbysiad Cydymffurfio ar y wefan er mwyn caniatáu i unrhyw ymholiadau gan y cyhoedd gael eu trin drwy gael mynediad at y rhyngrwyd ar eu rhan

Sgiliau Iaith Staff – Safonau 151 a 170 (2) (a)

Mae'n rhaid i ni gadw cofnod (yn dilyn asesiad) o nifer y cyflogeion sydd â sgiliau iaith Gymraeg ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol i gynnwys y lefel sgiliau.

Camau a gymerwyd:

- Yn dilyn gohebiaeth gan Gomisiynydd y Gymraeg, ac fel yr amlinellwyd yn ein hymateb dyddiedig 22 Chwefror 2022, mae cynllun gwaith i'r dyfodol wedi'i ddatblygu i fynd i'r afael â nifer o faterion brys yn ymwneud â recriwtio, gan gynnwys cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Mae'r camau gweithredu gofynnol wedi'u hamserlennu i'w cwblhau erbyn 31 Mawrth 2022.

Hyfforddiant Iaith Gymraeg – Safonau 152, 170 (2) (b) a 170 (2) (c)

Rhaid i ni gadw cofnod o nifer y staff sy'n mynychu cyrsiau hyfforddiant drwy gyfrwng y Gymraeg a chanran cyfanswm nifer y staff a fynychodd gwrs Cymraeg. Gweler **Adran 5** o'r adroddiad hwn.

Recriwtio – Safonau 154, 170 (2) (ch) a 154

Rhaid cadw cofnod o nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennych yn ystod y flwyddyn a gategoreiddiwyd fel swyddi sy'n gofyn:

- (a) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol
- (b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg unwaith y penodir rhywun i'r swydd
- (c) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol; neu]
- (ch) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol

Camau a gymerwyd:

- Sgiliau Iaith Staff, Darpariaeth Hyfforddiant Iaith Gymraeg a Recriwtio: Caiff y rhain eu hadrodd arnynt yn flynyddol yn Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg, a gyhoeddir ar wefan y Cyngor erbyn y 30 Mehefin bob blwyddyn. Gwelwch **Adran 4, 5 a 6** am fanylion.

2. Hyrwyddo

Ymgyrch Gwnewch y Pethau Bychain

Ar Ddydd Gŵyl Dewi 2022, lansion ni ymgyrch lle cafodd cydweithwyr eu hannog, drwy ymgyrch ymgysylltu blwyddyn o hyd, i 'wneud y pethau bychain' er mwyn hybu eu defnydd a'u dealltwriaeth o'r Gymraeg, yn enwedig yng nghyd-destun y gweithle. Rhannodd ein hymgyrch '[Gwnewch y Pethau Bychain](#)' syniadau, awgrymiadau ac annog cydweithwyr i wneud addewid am newidiadau bach y gallwn ni i gyd eu gwneud.

Y neges allweddol drwyddi draw yw bod llawer o newidiadau bach y gall pob un ohonom eu gwneud yn ein bywydau bob dydd sydd, gyda'n gilydd, yn gallu gwneud gwahaniaeth mawr. Ymhlith yr addewidion hyn oedd defnyddio'r peiriant arian yn Gymraeg, darllen llyfr Cymraeg, a chofrestru i ddysgu Cymraeg. Dyma enghraifft:

Key phrases	
Ymadroddion allweddol	
PIN	→ PIN
Balance	→ Balans
Cash	→ Arian parod
Receipt	→ Derbynneg

Happy September and welcome to the next edition of the Gwnewch y Pethau Bychain - Make One Small Change.

With the start of the academic year, you may be feeling inspired to learn something new. If so there has never been a better time to make one small change to help further your understanding of the Welsh language and to ensuring CCBC remains an inclusive place to live and work.

Mis Medi hapus a chroeso i gyhoeddiad diweddaraf Gwnewch y Pethau Bychain.

A hithau'n ddechrau'r flwyddyn academaidd, efallai y byddwch chi wedi'ch ysbrydoli i ddysgu rhywbeth newydd. Os felly, ni fu erioed amser gwell i wneud un peth bach i helpu'ch dealltwriaeth chi o'r Gymraeg ymhellach ac i sicrhau bod Bwrdeistref Sirol Caerffili yn parhau i fod yn lle cynhwysol i fyw a gweithio ynddi.

Dydd Gŵyl Dewi

Ar 1af Mawrth 2023, fe wnaethon ni nodi Dydd Gŵyl Dewi trwy lansio ein Clwb Clebran mewnol. Grŵp a gafodd ei ffurfio i roi cyfle i staff sy'n siarad Cymraeg a staff sy'n dysgu Cymraeg ddod at ei gilydd i ddefnyddio eu Cymraeg yn y gweithle.

CLWB CLEBRAN - CHANCE TO CHAT

YDYCH CHI'N SIARAD NEU'N DYSGU CYMRAEG?

Dewch i gerdd â siaradwyr a dysgwyr eraill yn y gweithle.

Dewch draw os:

- Ydych chi'n dysgu Cymraeg ar hyn o bryd (dim ots am eich lefel!)
- Ydych chi'n siarad Cymraeg yn rhugli ac esiaiu defnyddia'r iaith fwy yn y gweithle
- Nad ydych chi wedi siarad Cymraeg ers eich dyddiau ysgol ond yn awyddus i godi hyder eto

Leoliad: Caffi'r Su - Tŷ Penalta
Dyddiad: Dydd Gŵyl Dewi - 1 Mawrth
Amser: 12:00 - 13:00

Byddwn ni'n newid y lleoliad bob tro, felly cofiwch wirio'r dyddiad a'r lleoliad.

Cyswllt: cydraddoldeb@caerphilly.gov.uk

ARE YOU A WELSH SPEAKER OR LEARNER?

Come along to meet other Welsh speakers and learners in the workplace.

Come along if:

- You're learning at the moment (no matter what level!)
- You speak Welsh fluently and want to use it more in the workplace
- You haven't spoken Welsh since your school days but are keen to gain confidence again

Location: The Hive - Penalta House
Date: St David's Day - 1 March
Time: 12:00 - 13:00

The location will change each time, so be sure to check the date and location.

Contact: equalities@caerphilly.gov.uk

Buom hefyd yn hyrwyddo Dydd Gŵyl Dewi drwy'r cyfryngau cymdeithasol.

Caerphilly County Borough Council
Happy St David's Day!
The patron saint of Wales, St David was the greatest figure in the 6th century Welsh Age of Saints, and the only native-born patron saint of the countries of Britain and Ireland. St David died on 1 March - St David's Day - in 589. He was canonised by Pope Callixtus in the 12th century, and we have celebrated St David's Day ever since.
Learn more: <https://bit.ly/3y9o0JQ>

Dydd Gŵyl Dewi Hapus!
Newddsant Cymru, Dewi Sant oedd y ffigur mwyaf yn Oes y Seintiau Cymreig yn y 6ed ganrif, ac unig newddsant brodorol gwledydd Prydain ac Iwerddon. Bu farw Dewi Sant ar 1 Mawrth - Dydd Gŵyl Dewi - yn 589. Cafodd ei ganeiddio gan y Pab Callixtus yn y 12fed ganrif, ac rydym wedi bod yn dathlu Dydd Gŵyl Dewi ers hynny.
Dysgwch fwy:
<https://bit.ly/3ZC31ka>

Timeline photos · 1 Mar · 🇬🇧

Caerphilly County Borough Council
Happy St David's Day!
CCBC staff have been celebrating St David's Day today by using their Welsh, how have you been celebrating?

Dydd Gŵyl Dewi Hapus!
Mae staff CBSC wedi bod yn dathlu Dydd Gŵyl Dewi heddiw drwy ddefnyddio eu Cymraeg, sut ydych chi wedi bod yn dathlu?

Timeline photos · 1 Mar · 🇬🇧

Caerphilly County Borough Council
Happy St David's Day!
Whether you are celebrating with a slice of bara brith, proudly wearing a daffodil or attending an eisteddfod, why not share your love for Wales today and try and say it in Welsh?

Dydd Gŵyl Dewi Hapus!
Os ydych yn dathlu gyda themaid o fara brith, yn gwisgo cennin pedr yn falch neu'n mynychu eisteddfodau, beth am rannu eich cariad at Gymru heddiw a cheisio'i ddweud yn Gymraeg?

Timeline photos · 1 Mar · 🇬🇧

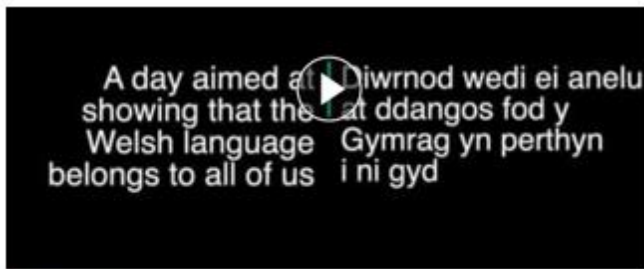

Caerphilly County Borough Council
1 March at 17:17 · 🇬🇧
Happy St David's Day! | Dydd Gŵyl Dewi Hapus!
"Yma O Hyd"
Nant y Parc Primary School | Ysgol Gynradd Nant Y Parc

Diwrnod Shwmae / Su'Mae

Fel rhan o Ddiwrnod Shwmae / Su'Mae eleni, aethom i grŵp Cymraeg yn Cross Keys i godi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn y gymuned ehangach a hefyd ymweld ag Ysgol Gyfun Cwm Rhymni. Fe ddefnyddion ni hwn fel cyfle i greu fideo ar gyfer cyfryngau cymdeithasol i ddangos pobl ar draws y fwrdeistref sirol yn dweud "Shwmae", a bu Maenordy Llancaiach Fawr hefyd yn hyrwyddo Diwrnod Shwmae / Su'Mae gyda'u hymwelwyr.

Caerphilly County Borough Council
15 October 2022 at 09:00 · 📺

Shwmae Day 22 final

Happy Shwmae Su'mae Day!
A day aimed at showing that the Welsh language belongs to us all – fluent speakers, learners or those shy about their Welsh!
Try greeting someone with shwmae or su'mae today to celebrate the Welsh language!
Diwrnod Shwmae/Su'mae Hapus!
Diwrnod wedi ei anelu at ddangos fod y Gymraeg yn perthyn i ni gyd – siaradwyr rhugl, dysgwyr neu'r rhai sy'n swll am eu Cymraeg!
Ceisiwch gyfarach rhywun gyda 'shwmae' neu 'su'mae' heddiw i ddathlu'r Gymraeg!

Caerphilly County Borough Council
14 October 2022 at 15:14 · 📺

Llancaiach Fawr Manor · 14 October 2022 at 09:45 · 📺

Early celebrations for Shwmae Su'mae Day, 15th of October, 2022! If you want your photo taken pop along today or tomorrow!
Dathliadau cynnar ar gyfer Diwrnod Shwmae Su'mae, 15fed o Hydref, 2022! Os ydych chi eisiau tynnu eich llun galwch draw heddiw neu yfory!

Mae Gen i Hawl (Diwrnod Hawliau'r Iaith Gymraeg)

Ar 7 Rhagfyr buom yn dathlu Mae Gen i Hawl (Diwrnod Hawliau'r Iaith Gymraeg). Eto buom yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i sicrhau bod trigolion yn ymwybodol o'u hawliau fel siaradwyr Cymraeg wrth gyrchu gwasanaethau.

Diwrnod Hawliau'r Gymraeg
Welsh Language Rights Day

7/12/2022

Mae gen ti hawl i dderbyn gwasanaethau Cymraeg gan sefydliadau cyhoeddus yng Nghymru

You have a right to receive Welsh language services from public organisations across Wales

Mae mwy o wybodaeth ar ein gwefan am dy hawliau i ddefnyddio'r Gymraeg comisiynyddygyrmaeg.cymru

For more information on your rights to use Welsh visit: welshlanguagecommissioner.wales

Caerphilly County Borough Council
#MaeGeniHawl
Diwrnod Hawliau'r Gymraeg Hapus i chi!

Mae Diwrnod Hawliau'r Gymraeg yn cael ei ddathlu bob blwyddyn ar 7 Rhagfyr ac mae'n gyfle i gyrrff cyhoeddus fel ni yn CBSC eich atgoffa chi, fel rhan o Safonau'r Gymraeg, eich bod chi'n gallu defnyddio'r Gymraeg gyda ni.

Felly os ydych chi eisiau cysylltu â ni, boed dros y ffôn, ar e-bost neu wrth ddod mewn i un o'n hadeiladau cyhoeddus, beth am ofyn am eich gwasanaeth yn Gymraeg?
#MaeGeniHawl

Am fwy o wybodaeth, ewch i: Ymgyrch 'Mae gen i Hawl' (<http://comisiynyddygyrmaeg.cymru/>)

Happy Welsh Language Rights Day!

Welsh Language Rights Day is celebrated every year on 7th December and is a chance for public bodies such as ourselves at CCBC to remind you that, as part of the Welsh Language Standards, you can use the Welsh language with us.

So if you're getting in touch with us, by phone, email or by coming to one of our public buildings, why not ask for your service in Welsh? #MaeGeniHawl

For more information, visit: 'Mae gen i Hawl' campaign (<http://welshlanguagecommissioner.wales/>)

Timeline photos · 7 Dec 2022 · 📺

Yn fewnol fe wnaethom atgoffa staff am Safonau'r Gymraeg a'r hyn a ddisgwylir wrth gyfathrebu ag aelodau'r cyhoedd. Roedd hyn yn cynnwys gwybodaeth am ateb y ffôn yn ddwyieithog, sicrhau bod negeseuon awtomatig dwyieithog allan o'r swyddfa yn gywir, sicrhau bod gohebiaeth gyffredinol yn ddwyieithog, a sicrhau bod siaradwyr Cymraeg yn gwisgo cortynnau gwddf gyda'r logo Cymraeg Gwaith arnyh nhw.

Dydd Santes Dwynwen

Ar 21 Ionawr, fe wnaethom ddisbarthu negeseuon cyfryngau cymdeithasol yn egluro stori Santes Dwynwen ac annog aelodau'r cyhoedd i ddefnyddio ymadroddion Cymraeg.

Caerphilly County Borough Council
Dydd Santes Dwynwen Hapus!

St Dwynwen was a fourth century Welsh princess who lived in what is now the Brecon Beacons National Park. Dwynwen was rather unlucky in love and despite being promised to a prince, fell in love with a local boy. Her story ends in heartbreak with Dwynwen fleeing to Anglesey to become a nun where she spent her days praying for true lovers to have better luck than she did.

St Dwynwen is now known as the Welsh patron saint of lovers, and each year on 25th January we celebrate St Dwynwen's Day.
Learn more: <https://bit.ly/2Yu7MoX>

Gyrfa Cymru – Byd Gwaith gydag YG Cwm Rhymni ac Ysgol Lewis i Ferched

Dros y 12 mis diwethaf rydym wedi bod yn gweithio'n agos gyda Gyrfa Cymru i geisio meithrin cysylltiadau gyda'n hysgolion uwchradd, gan godi ymwybyddiaeth o yrfaedd gyda'r Cyngor ond yn arbennig pa mor bwysig yw cael sgiliau Cymraeg yn y gweithle.

Rhodddwyd cyflwyniadau i Flwyddyn 10 ac 11 ar draws y ddau safle yn Ysgol Gyfun Cwm Rhymni ynglŷn â phwysigrwydd sgiliau Cymraeg yn y gweithle, gan egluro sut y defnyddir yr iaith fel rhan o waith beunyddiol. Roedd yr holl sesiynau hyn yn cynnwys cyflwyno nifer o gyflwyniadau i ddisgyblion yn hyrwyddo cyfleoedd gyrfa a phrentisiaeth o fewn y Cyngor, gyda'r myfyrwyr yn defnyddio eu 'Chrome Books' i chwilio gwefan y Cyngor am gyfleoedd swyddi cyfredol.

Roedd y cyflwyniad yn canolbwyntio'n benodol ar ba mor bwysig a gwerthfawr yw meddu ar sgiliau Cymraeg a'u defnyddio yn y gweithle. Anogwyd myfyrwyr i wisgo bathodynau swigen oren 'iaith gwaith' a chortynnau gwddf i ddangos i gyflogwyr ac aelodau'r cyhoedd eu bod yn gallu siarad Cymraeg.

Ym mis Chwefror, rhodddwyd cyflwyniad i fyfyrwyr cyfnod allweddol 4 yn Ysgol Lewis i Ferched ar y defnydd o'r Gymraeg mewn bywyd bob dydd, gan ganolbwyntio ar ddefnydd yr iaith fel sgil yn y gweithle. Canolbwyntiwyd hefyd ar sut mae'r iaith yn perthyn i bawb, waeth beth yw eu gallu yn yr iaith a phwysigrwydd ymfalchïo yn yr iaith a gwneud ymdrech i'w dysgu a'i defnyddio lle bo modd, fel y dangosir yn y Sleid o'r cyflwyniad isod.

Dydd Miwsig Cymru

Ym mis Chwefror, fe wnaethom hefyd hyrwyddo 'Dydd Miwsig Cymru' drwy rannu dolen i wefan Llywodraeth Cymru, a oedd yn rhoi rhagor o wybodaeth am y digwyddiad ynghyd â nifer o restrau cerddoriaeth gwahanol.

Caerphilly County Borough Council

Today is Dydd Miwsig Cymru - a chance to enjoy music in Welsh. No matter what your usual choice of music is, there's something for everyone! Check out the link below to find out more information about the day and how to celebrate with us by listening to a playlist that suits you.

<https://bit.ly/3XeNNbi>

#Miwsig #DyddMiwsigCymru

Mae Dydd Miwsig Cymru yn cael ei ddathlu heddiw - cyfle i ni fwynhau cerddoriaeth yn Gymraeg. Dim ots beth yw eich dewis arferol o gerddoriaeth, mae rhywbeth at ddant pawb! Cymerwch gip ar y ddolen isod i ddarganfod mwy am y diwrnod ac i ddathlu gyda ni drwy wrando ar rhestr chwarae sy'n eich siwtio chi.

<https://bit.ly/3DN04A4>

#Miwsig #DyddMiwsigCymru

Timeline photos · 10 Feb ·

Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd 2022-2027

Cafodd ail strategaeth y Cyngor ei lansio yn Ffliffest 2022 gan yr Arweinydd, y Cyngorydd Sean Morgan, a'r Maer, y Cyngorydd Elizabeth Aldworth.

Ystadegau'r Gymraeg 2022-2023

Nifer y ceisiadau cyfieithu a dderbyniwyd.....	3,192
Nifer y ceisiadau cyfieithu a anfonwyd yn allanol.....	84
Nifer y geiriau a gyfieithwyd yn fewnol.....	860,892
Nifer y geiriau a gyfieithwyd yn allanol.....	1,466,900
Nifer y cyrsiau Cymraeg a hysbysebwyd / a gynigiwyd.....	66
Nifer y staff sy'n dysgu Cymraeg.....	61
Nifer yr Ymchwiliadau i'r Gymraeg ers 2016.....	13

3. Cwynion gan Aelodau'r Cyhoedd

Ymchwiliadau Comisiynydd y Gymraeg

Rydym yn defnyddio'r adran hon o'r adroddiad i fanylu ar unrhyw Ymchwiliadau gan Gomisiynydd y Gymraeg. Am y cyfnod 2022-2023 cawsom 0 ymchwiliad newydd am y bedwaredd flwyddyn yn olynol.

Gall aelodau'r cyhoedd weld Gweithdrefn Gwyno'r Cyngor ar gyfer delio â chwynion a wneir trwy gyfrwng y Gymraeg ar ein gwefan gan ddefnyddio'r ddolen ganlynol:

<https://www.caerffili.gov.uk/Y-Cyngor/Strategaethau,-cynlluniau,-a-pholisiau/cydraddoldeb/Safonau'r-Gymraeg>

Cwynion:

Mae **Cynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor 2020-2024** yn cynnwys camau gweithredu penodol sy'n ymrwmo'r Cyngor i ddefnyddio ei ddata ceisiadau am wasanaethau a chwynion i:

- **Amcan Cydraddoldeb 1 – Gweithred 5 ac Amcan Cydraddoldeb 4 – Gweithred 5**
Nodi anghenion gwasanaeth grwpiau penodol o ddefnyddwyr; pa rwystrau sy'n eu hatal rhag defnyddio gwasanaethau; a pha gamau gweithredu sydd eu hangen er mwyn dileu'r rhwystrau hynny
- **Amcan Cydraddoldeb 1 – Gweithred 8**
Casglu gwybodaeth monitro cydraddoldeb ar gyfer canmoliaeth a chwynion

Yn ystod 2022-2023, derbyniwyd **1** gŵyn a **2** gais am wasanaeth yn ymwneud â'r Gymraeg

Roedd yr **1** gŵyn a dderbyniwyd yn codi nifer o faterion, ond roedd cyfeiriad at y Gymraeg yn ymwneud â'r ffaith bod yr achwynydd yn dymuno derbyn gohebiaeth yn Saesneg yn unig.

Camau a gymerwyd:

- Yn yr ymateb i'r achwynydd esboniwyd pam fod yn rhaid i'r Cyngor ddarparu cyfathrebiad dwyieithog mewn rhai achosion ac amlinellwyd y Safonau Iaith Gymraeg perthnasol.

Ceisiadau am Wasanaeth

Roedd y **2** cais am wasanaeth yn cynnwys y canlynol:

Rhif	Manylion y Ceisiadau am Wasanaeth	Datrysiaid
CG1	Cynllun Cymorth Tanwydd y Gaeaf - Ar y dudalen gwrthod, ar ôl y Gymraeg, bod y geiriau 'plug in' yno bob tro, ond nid yw hyn yn digwydd yn y Saesneg	Canfuwyd problem gyda darn o godio ar y meddalwedd a effeithiodd ar y ffurflen ar-lein. Problem wedi'i datrys.
CG2	Tudalen sachau gwyrdd ar y wefan yn Saesneg. Problemau archebu sachau gwyrdd ar ddyfais symudol.	Tudalen we wedi'i diweddarau a'i chyfieithu. Problem gyda meddalwedd wedi'i nodi a phreswylydd yn cael cymorth i newid eu cyfrinair.

Diffiniadau Cyffredinol

Mae cwynion corfforaethol yn gwynion o ganlyniad i fethiant o ran proses neu fethiant i weithredu polisi'r Cyngor yn gywir. Mae'r rhain yn gwynion a allai, yn y pen draw, gael eu hanfon at yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus neu at Gomisiynydd y Gymraeg, er enghraifft.

Caiff materion cod ymddygiad yn ymwneud ag ymddygiad neu agwedd staff eu trin drwy gyfrwng prosesau Adnoddau Dynol mewnol. Fodd bynnag, mae cwynion ynghylch Cydraddoldeb a'r Gymraeg yn rhywfaint o hybrid, oherwydd gall methiant proses fod o ganlyniad i agweddau neu farn aelod o staff tuag at grŵp penodol, er enghraifft.

Cwynion a Cheisiadau am Wasanaeth yn ôl Cyfadrn

CYFADRAN	CWYNIION	CEISIADAU AM WASANAETH
Economi a'r Amgylchedd	0	0
Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol	1	2
Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai	0	0
CYFANSWM	1	2

4. Sgiliau Iaith Staff

Mae'r gallu i gofnodi sgiliau iaith Gymraeg yn nhermau data staff a dadansoddi yn rhan annatod o'r system gyflogres o fewn Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili. Dangosir ffigyrau diwedd y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2023 isod ac ar y dudalen nesaf. Mae'r lefelau sgiliau wedi'u mesur yn unol â'r canllawiau sgiliau iaith a ddarperir gan Gymdeithas y Profwyr Ieithoedd yn Ewrop (ALTE). Ar dudalennau 23-26 o'r adroddiad hwn fe welwch chi fanylion sgiliau iaith staff fesul maes gwasanaeth wedi'u mesur ar raddfa o 5 sef 'Hyfedredd' hyd at 'Dim Sgiliau'.

Lefel 5	Lefel 4	Lefel 3	Lefel 2	Lefel 1	Dim Sgiliau
Hyfedredd	Uwch	Canolradd	Sylfaen	Lefel Mynediad	-

Ar adeg adrodd y llynedd, roedd cyfanswm y staff a siaradwyr Cymraeg yn y sefydliad fel a ganlyn o'i gymharu ag eleni yn y flwyddyn adrodd hon;

Cyfansymiau'r Cyngor 2021-2022			Cyfansymiau'r Cyngor 2022-2023		
Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%	Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%
8348	1968	23.57	8535	2100	24.60

O gymharu â'r llynedd, unwaith eto rydyn ni wedi cofnodi cynnydd bychan yn nifer y siaradwyr Cymraeg, ond dim ond o fewn y Cyfarwyddiaethau Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol, a Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai yr oedd hyn. Collon ni siaradwyr Cymraeg yng Nghyfarwyddiaeth yr Economi a'r Amgylchedd.

PROFFIL IEITHYDDOL Y GWEITHLU - GALLU YN Y GYMRAEG YN ÔL MAES GWASANAETHA RHUGLDER AR 31 MAWRTH 2023

i) FFIGYRAU STAFF CYFFREDINOL

<i>Economi a'r Amgylchedd</i>	2021-2022			2022-2023		
	Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%	Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%
Isadeiledd	220	34	15.45	813*	148	18.20
Gwasanaethau Eiddo	62	19	30.64	974*	123	12.62
Diogelu'r Cyhoedd	155	41	26.45	68*	22	32.35
Gwasanaethau Cymunedol a Hamdden	1349	226	16.75			
Adfywio a Chynllunio	319	63	19.74	323	68	21.05
Cyfanswm	2075	376	18.12	2149	355	16.51

* Aildrefnwyd y gwasanaeth Isadeiledd, Gwasanaethau Eiddo, Diogelu'r Cyhoedd a Gwasanaethau Cymunedol a Hamdden yn ystod 2022-2023.

<i>Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol</i>	2021-2022			2022-2023		
	Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%	Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%
Gwasanaeth Gwella Busnes	29	11	37.93	0	0	0
Cyllid Corfforaethol	157	24	15.28	167	28	16.76
Gwasanaeth Cwsmeriaid a Digidol	133	30	22.55	153	41	26.79
Dysgu, Addysg a Chynhwysiant	460	91	19.78	456	101	22.14
Y Gyfraith a Llywodraethu	59	12	20.33	64	16	25.00
Gwasanaethau i Bobl	101	28	27.72	105	30	28.57
Ysgolion	3323	1062	31.95	3335	1131	33.91
Gwasanaethau Trawsnewid	717	131	18.27	787	171	21.72
Cyfanswm	4761	1333	27.99	4851	1461	30.11

<i>Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai</i>	2021-2022			2022-2023		
	Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%	Cyfanswm y Staff	Siaradwyr Cymraeg	%
Gwasanaethau i Oedolion	1077	144	13.37	1080	148	13.70
Gofalu am Gaerffili	17	5	29.41	26	7	26.92
Cartrefi Caerffili	486	60	12.34	491	68	13.85
Gwasanaethau i Blant	332	100	30.12	335	109	32.53
Tîm Datblygu'r Gweithlu ar y Cyd	4	1	25.00	3	1	33.33
Cyfanswm	1910	309	16.17	1929	330	17.10

NODIADAU

- Nid yw'r ffigyrau fesul maes gwasanaeth ar gyfer **Cyfanswm y Staff** a **Siaradwyr Cymraeg** yn gyfartal â'r cyfanswm cyffredinol fesul Cyfadran oherwydd bod gan rai aelodau o staff fwy nag un swydd yn y sefydliad a bod y swyddi hynny o fewn meysydd gwasanaeth gwahanol.
- Yn unol ag adroddiadau blaenorol, mae'r ffigurau yn **4i)** uchod yn gyfansymiau nifer y bobl fesul cyfadran sydd wedi cwblhau'r ffurflen Sgiliau Ieithyddol gan nodi sgiliau Iaith Gymraeg.
- Mae'r ffigyrau a ddangosir yn **4ii)** i **4iv)** sy'n dilyn, yn cyfeirio at lefelau rhuglder siaradwyr Cymraeg fesul maes gwasanaeth ac ni ellir eu cymharu'n uniongyrchol â'r cyfansymiau a ddangosir yn **4i)** oherwydd er enghraifft yn yr isadran Cyllid Corfforaethol (yr ail adran isod yn **4ii)**, mae'r golofn "Lefel 4" yn cyfeirio at aelod staff sy'n gallu darllen, siarad, deall ac ysgrifennu at Lefel 4, ac nid tri aelod staff gwahanol.

ii) Economi a'r Amgylchedd

Isadeiledd	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	12	3	2	7	85	10	4
Deall	13	5	4	8	70	18	5
Ysgrifennu	13	2	2	7	51	39	9
Cyfanswm Staff	123						

Gwasanaethau Eiddo	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	0	0	1	2	18	1	0
Deall	0	2	1	4	13	3	1
Ysgrifennu	0	0	0	2	9	11	0
Cyfanswm Staff	22						

Diogelu'r Cyhoedd, Gwasanaethau Cymunedol a Hamdden	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	15	7	10	21	90	5	0
Deall	16	11	13	14	77	16	1
Ysgrifennu	13	4	15	18	56	42	0
Cyfanswm Staff	148						

Adfywio a Chynllunio	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	11	0	2	15	35	5	0
Deall	11	3	2	9	36	5	2
Ysgrifennu	11	0	2	9	30	13	3
Cyfanswm Staff	68						

iii) GWASANAETHAU CYMDEITHASOL A THAI

Gwasanaethau i Oedolion	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	13	9	2	9	104	10	1
Deall	14	11	2	4	86	27	4
Ysgrifennu	14	8	1	9	49	60	7
Cyfanswm Staff	148						

Gofalu am Gaerffili	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	0	0	0	0	6	1	0
Deall	0	0	0	0	7	0	0
Ysgrifennu	0	0	0	0	3	4	0
Cyfanswm Staff	7						

Cartrefi Caerffili	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	2	4	6	5	47	4	0
Deall	2	7	2	1	35	17	4
Ysgrifennu	1	5	4	3	20	31	4
Cyfanswm Staff	68						

Gwasanaethau i Blant	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	7	5	4	3	85	5	0
Deall	9	7	2	6	66	16	3
Ysgrifennu	8	5	3	4	52	34	3
Cyfanswm Staff	109						

Tîm Datblygu'r Gweithlu ar y Cyd	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	0	0	0	0	1	0	0
Deall	0	0	0	0	1	0	0
Ysgrifennu	0	0	0	0	0	1	0
Cyfanswm Staff	1						

iv) ADDYSG A GWASANAETHAU CORFFORAETHOL

Cyllid Corfforaethol	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	0	1	0	5	18	4	0
Deall	0	1	1	2	19	5	0
Ysgrifennu	0	1	0	4	13	9	1
Cyfanswm Staff	28						

Gwasanaethau Cwsmeriaid a Digidol	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	3	0	2	2	33	1	0
Deall	3	2	1	1	27	5	2
Ysgrifennu	3	1	1	0	22	12	2
Cyfanswm Staff	41						

Dysgu, Addysg a Chynhwysiant	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	6	5	0	9	78	2	1
Deall	7	3	3	3	74	9	2
Ysgrifennu	7	1	3	5	52	28	5
Cyfanswm Staff	101						

Y Gyfraith a Llywodraethu	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	0	1	1	2	11	0	1
Deall	1	1	1	2	8	2	1
Ysgrifennu	0	2	0	3	7	3	1
Cyfanswm Staff	16						

Gwasanaethau i Bobl	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	1	1	0	5	21	2	0
Deall	1	3	0	2	21	3	0
Ysgrifennu	0	2	1	3	13	11	0
Cyfanswm Staff	30						

Ysgolion	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	194	48	43	218	605	19	4
Deall	194	73	92	165	516	60	31
Ysgrifennu	199	36	47	204	391	208	46
Cyfanswm Staff	1131						

Gwasanaethau Trawsnewid	5	4	3	2	1	0	Heb Ddatgan
Gwrando/Siarad	11	9	4	19	115	13	0
Deall	13	10	8	19	97	24	0
Ysgrifennu	14	3	6	17	51	74	6
Cyfanswm Staff	171						

5. Darpariaeth Hyfforddiant Cyfrwng Cymraeg

Mae CBS Caerffili wedi darparu cyrsiau Cymraeg sgysiol i staff ac aelodau etholedig ers 2001. Mae'r cyrsiau hefyd ar gael i'r cyhoedd ac aelodau o'r staff o sefydliadau partner i'w mynychu. Mae'r cyrsiau yn amrywio o gyrsiau blasu sylfaenol i ddechreuwyr i gyrsiau sy'n darparu ar gyfer y rhai sydd bellach yn siaradwyr Cymraeg rhugl. Yn ystod y cyfyngiadau symud cychwynnol, symudodd yr holl gyrsiau i gael eu cynnal ar-lein; mae hyn yn ei dro wedi arwain at y mwyafrif o wersi yn parhau i gael eu cynnal ar-lein, gyda nifer fach o staff yn mynychu gwersi yn bersonol.

Mae'r data ar gyfer y cyrsiau a gynigir ac a fynyichir gan staff CBS Caerffili ar gyfer y flwyddyn academaidd 2022-2023 fel a ganlyn;

CWRS A GYNIWIWYD	NIFER Y STAFF A FNYCHWYD
Cyrsiau Blasu	6
Cyrsiau Blwyddyn Lefel Mynediad	31
Cyrsiau Blwyddyn Lefel Sylfaen	8
Cyrsiau Blwyddyn Lefel Canolradd	7
Cyrsiau Blwyddyn Lefel Uwch	2
Cyrsiau Hyfedredd	7
Tynnwyd yn ôl	5

Mae Cyngor Caerffili yn falch o gefnogi staff mewn ystod eang o gyrsiau Cymraeg trwy wefan Dysgu Cymraeg. Mae cyrsiau'n cynnwys cyrsiau blwyddyn o hyd, sy'n para rhwng 30 a 32 wythnos; cyrsiau ar-lein, modiwlau hunan-astudio 10 awr; ysgolion haf a phreswyl; a chyrsiau blasu ac atodol, pob un yn amrywio o Lefel Mynediad i Hyfedredd.

Ffigyrau Staff Caerffili – 2018-2023

Blwyddyn Academaidd	Cyrsiau Blwyddyn	Cyrsiau Blasu ac Atodol	Cyfanswm nifer y Dysgwyr	(Niferoedd tynnodd allan o'r cwrs)
2018 – 2019	53	91	144	(6)
2019 – 2020	62	185	223	(0)
2020 – 2021	27	219	246	(2)
2021 – 2022	35	-	35	(1)
2022 – 2023	50	11	61*	(5)
CYFANSYMAU	322	581	879	(21)

*Rhai staff wedi cwblhau mwy nag un cwrs.

Cynyddodd nifer y staff sy'n dysgu Cymraeg yn ystod y flwyddyn ariannol hon i 61. Mae hyn yn cyd-fynd â'r newidiadau rydym wedi rhoi ar waith yn y ffordd rydyn yn cynnig cyrsiau i staff a'r broses o gofrestru ar gwrs. Mae bellach yn broses lawer symlach sydd hefyd wedi helpu i leihau ein hamser gweinyddu.

Atodiad A

Gan weithio'n agos gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, gall staff ddechrau cwrs Cymraeg ar unrhyw adeg yn ystod y flwyddyn academaidd, ac fel y nodir uchod mae cyrsiau'n amrywio o ran arddull a lleoliad. Mae rhai staff hyd yn oed wedi dilyn cyrsiau dwys wythnos o hyd yn Nant Gwrtheyrn ym Mhen Llŷn.

Er mwyn annog staff ymhellach i fynychu cyrsiau, rydym wedi sefydlu 'Clwb Clebran' ar gyfer dysgwyr a siaradwyr Cymraeg, i ddod at ei gilydd ac i greu amgylchedd croesawgar i staff ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg yn y gweithle. Bydd y rhwydwaith o bobl yn cefnogi ei gilydd yn y gweithle, ac yn helpu i ddatblygu sgiliau Cymraeg ar gyfer y gweithle.

Yn ystod 2022-2023 rhoddwyd 2 gyfle i staff fynychu cwrs Ymwybyddiaeth o'r Iaith Gymraeg a ddenodd 19 o fynychwyr ar draws y ddwy sesiwn, sy'n uwch na'r 10 o fynychwyr y ddwy sesiwn y flwyddyn flaenorol. Rhaid darparu'r cwrs hwn i staff yn unol â **Safon 132**;

Rhaid ichi ddarparu cyrsiau hyfforddi er mwyn i'ch cyflogeion ddatblygu –

(a) ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth am hanes yr iaith a'i lle yn niwylliant Cymru);

(b) dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â safonau'r Gymraeg;

(c) dealltwriaeth am y modd y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

Gall y cyrsiau Ymwybyddiaeth Iaith fod yn effeithiol iawn wrth newid agweddau ac archwilio'r pwyntiau canlynol:

1. Pam fod angen rhoi sylw i'r Gymraeg?
2. Beth sydd angen i ni ei wybod am yr iaith a'i siaradwyr?
3. Sut gallwn ni weithredu mewn modd sy'n hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg?

Cafwyd adborth cadarnhaol iawn gan staff a fynychodd y sesiynau, mae sylw o'r sesiynau isod:

"Roedd y sesiwn yn addysgiadol iawn gyda rhyngweithio gwych. Wnes i ddim mynychu'r cwrs yn edrych i ddysgu Cymraeg ond des i oddi yno wedi fy ysbrydoli a'm cymell i ddechrau dysgu eto. Roeddwn i'n disgwyl rhywfaint o wybodaeth am gwrdd â Safonau'r Gymraeg ond bellach dw i'n gwybod ble i ddod o hyd i hyn. Diolch ac roedd yr hyfforddwr yn wych."

Yn unol â Safon 128, rhaid i'r Cyngor ddarparu hyfforddiant i staff trwy gyfrwng y Gymraeg yn y meysydd canlynol:

Rhaid i chi ddarparu hyfforddiant yn Gymraeg yn y meysydd canlynol, os ydych yn darparu hyfforddiant o'r fath yn Saesneg -

(a) recriwtio a chyfweld;

(b) rheoli perfformiad;

(c) gweithdrefnau cwyno a disgyblu; .

(ch) ymsefydlu;

(d) delio â'r cyhoedd; ac

(dd) iechyd a diogelwch.

Unwaith eto, ni dderbyniwyd unrhyw geisiadau gan staff ynglŷn ag unrhyw un o'r cyrsiau a restrir uchod gael eu cyflwyno trwy gyfrwng y Gymraeg, felly nid oes unrhyw ffigurau hyfforddi staff wedi'u cofnodi. Cyhoeddir y wybodaeth uchod yma i ddarparu parhad ag adroddiadau blaenorol.

6. Recriwtio i Swyddi Gwag

Cafodd **908** o swyddi newydd a swyddi gwag eu hysbysebu ers 31 Mawrth 2022 eu categoreiddio fel swyddi sy'n gofyn:

- (i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol

2

- (ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd

10

Mae cyrsiau hyfforddiant iaith Gymraeg wedi bod ar gael am ddim i bob aelod o staff ac aelod etholedig ers blwyddyn academiaidd 2001-2002 (gweler **Adran 3**)

- (iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol,

896

- (iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol

0

Mae'r Aseidiadau Sgiliau Iaith Gymraeg mewn perthynas â swyddi gwag/swyddi newydd yn cael eu cynnal fel sy'n ofynnol gan Safon 136, ac maent wedi eu cofnodi gan adnoddau dynol ers Hydref 2016. Wedyn, bydd yr asesiad a thystiolaeth ategol yn llunio rhan o'r achos busnes sydd ei angen i gael caniatâd i lenwi swydd wag neu greu swyddi newydd.

Cwblheir Aseiad Sgiliau Iaith Gymraeg ar gyfer pob swydd wag neu newydd, sy'n cael eu hysbysebu fel **Cymraeg dymunol** fel gofyniad sylfaenol. Mae'r asesiad a wneir yn penderfynu a ddylid hysbysebu unrhyw swyddi newydd neu wag fel rhai **Cymraeg hanfodol**, yn unol â rôl y swydd a'r cysylltiad â'r cyhoedd.

Diweddariad ar Gynnydd

Ym mis Ionawr 2022, derbyniodd y Cyngor ohebiaeth gan Gomisiynydd y Gymraeg yn ymwneud â dyletswydd y Cyngor i gydymffurfio â Safonau 8, 9, 11, 17, 52, 55, 56, 136A, 137, 137A a 139. Safonau 136A, 137, 137A ac mae 139 yn ymwneud â phroses recriwtio'r Cyngor.

Datblygwyd blaengynllun gwaith i fynd i'r afael â nifer o faterion brys yn ymwneud â recriwtio.

CYNLLUN GERITHREDU RECRIWTIO – RECRIWTIO GWE A CHYFIEITHU CYMRAEG

CAMAU GWEITHREDU	DYDDIAD CWBLHAU	CYNNYDD
Rhyngrwyd CBSC - Ailddylunio cynnwys y Tudalennau Swyddi	Wedi'i gwblhau	Mae Tudalennau Swyddi Rhyngrwyd CBSC (y tu allan i ITrent) wedi'u hailddylunio i gefnogi profiad y cwsmer. Mae'r tudalennau rhagarweiniol recriwtio ar y we, gan gynnwys yr wybodaeth ategol a'r ddogfennaeth sydd ynddyn nhw, yn 'fyw'. (Ar gael yn Saesneg a Chymraeg). Tystiolaeth o'r cynnydd hwn isod.
Ailddylunio golwg Recriwtio Gwe Saesneg o fewn iTrent.	Wedi'i gwblhau	Ymgynghorwyd ag ymgynghorwyr Midland HR Consultancy sy'n cynnal ITrent ac mae'r safbwynt recriwtio gwe o fewn ITrent wedi cyflwyno cyfleoedd cyfyngedig i ddylanwadu ar y cynllun cyffredinol. Fodd bynnag, mae llywio o amgylch y wefan a'r prif faes cynnwys wedi'u diweddarau yn unol â'r blaengynllun recriwtio i gefnogi profiad y defnyddiwr.
Cynhyrchu ffurflen gais swyddi CBSC symlach	Wedi'i gwblhau	Mae ffurflen gais swyddi CBSC wedi'i phrofi a'i therfynu, sy'n cynnwys testun cynorthwyol ac mewn fformat haws ei chwblhau, wedi'i chynhyrchu o fewn amgylchedd prawf ITrent at ddibenion echdynnu data a chyfieithu i'r Gymraeg.
Recriwtio drwy'r We a'r Gymraeg	12/08/2022	<p>Yn gysylltiedig â'r gwaith uchod ac yn ei ddilyn, mae'r gwaith sy'n ymwneud â chyfluniad cyfieithu data; cwblhawyd y tablau sydd angen eu cyfieithu ac echdynnu data o'r tablau hynny i'w cyfieithu ar 08/06/2022.</p> <p>Mae'r tablau a dynnwyd yn cynnwys y ffurflen gais CBSC symlach a negeseuon awtomataidd o 09/06/2022 wedi'u hanfon i'w cyfieithu.</p> <p>Ar ôl derbyn y cyfieithiad, bydd y tablau wedi'u trosi wedi'u cyfieithu yn cael eu hail-allforio yn ôl i amgylchedd 'prawf' ITrent a bydd yr URL sy'n cefnogi'r olwg Gymraeg yn cael ei alluogi. Mae Midland HR Consultancy a Thîm Cydraddoldeb a'r Gymraeg y Cyngor wrth law i gefnogi'r gwaith o brofi cylch bywyd recriwtio'r we yn rhinwedd y swydd hon.</p>
Prosesau Gweinyddu Recriwtio BPR - Dadansoddi prosesau a gweithdrefnau cyfredol i gynnwys y Gymraeg yn gydlynol yn yr ymgyrch recriwtio	30/09/2022	<p>Mae'r cyfieithiad Cymraeg o ddogfennau a ffurflenni sydd y tu allan i'r tablau cyfluniad cyfieithu y cyfeirir atyn nhw uchod, megis gwahoddiad i gyfweiliad, ceisiadau geirda a disgrifiadau swydd wedi'u blaenoriaethu i'w cyfieithu.</p> <p>Yn dilyn prawf llwyddiannus gyda chefnogaeth Midland HR Consultancy a Thîm Cydraddoldeb a'r Gymraeg y Cyngor, bydd hyfforddiant y Tîm Clerigol a Chynorthwywyr AD y mae eu rolau yn cefnogi'r broses recriwtio yn ei le ar gyfer cam nesaf y 'Profi' cyn Mynd yn Fyw. Codir ymholiadau yn Gymraeg a hysbyseb ir pob swydd i ymgorffori'r Gymraeg a'r Saesneg ar yr un pryd.</p>

Atodiad A

Mae'r sgrinluniau canlynol o dudalennau gwe ac enghraifft o ddisgrifiad swydd, yn dystiolaeth o rywfaint o'r cynnydd a wnaed hyd yma. Datblygwyd y rhain i recriwtio'r swyddi prentisiaid diweddar yr oeddem wedi'u creu:

I gynorthwyo gyda chyfieithu'r tudalennau recriwtio a'u cynnwys, fe wnaethom recriwtio Cyfieithydd Cymraeg i hwyluso hyn. Fe ddechreuon nhw yn eu rôl ym mis Chwefror 2023.

[Tudalen Gwe - Swyddi Cyngor Caerffili](#)